

Sygn. akt III U 66/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Dorota Lichocka

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2021 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **K. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o uchylenie decyzji emerytalnej organu rentowego z dnia 5 marca 2013 r.

znak: (...) i o ponowne ustalenie prawa do emerytury

na skutek **K. J.**

od **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

z dnia 27 listopada 2020 r. znak: (...)

i z dnia 30 listopada 2020 r. znak: (...)

oddala odwołanie.-

Sygn. akt III U 66/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.11.2020r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku K. J. z dnia 17.09.2020r., odmówił wnioskodawczyni uchylenia decyzji o przyznaniu emerytury z dnia 05.03.2013r. znak: (...) i umorzenia postępowania

w sprawie z wniosku o emeryturę z dnia 29.01.2013r. Wskazał, że ubezpieczona ma ustalone prawo do emerytury wcześniejszej od 01.05.2008r. W związku z wnioskiem

z dnia 29.01.2013r. organ rentowy decyzją z dnia 05.03.2013r. ustalił prawo wnioskodawczyni do emerytury powszechnej wg zreformowanych zasad

od 26.02.2013r., tj. od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia ustalono z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Świadczenie okazało się niższe od dotychczas pobieranej emerytury wobec czego kontynuowana była w dalszym ciągu wypłata świadczenia korzystniejszego. W dniu 23 maja 2019 r. wniosła Pani o przywrócenie terminu na złożenie skargi w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r. Odwołanie do Sądu Okręgowego

w T. od decyzji odmawiającej przywrócenia terminu do wniesienia skargi z dnia 29.05.2019r. Pismem procesowym z dnia 17.08.2020r. adresowanym do Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu ubezpieczona wycofała wniosek o przywrócenie terminu na wniesienie skargi o wznowienie postępowania oraz podtrzymała wnioski wyrażone w pismach z dnia 27.10.2019 r. i 17.11.2019 r. w sprawie przeprowadzenia postępowania w przedmiocie ustalenia prawa do emerytury powszechnej z uwzględnieniem aktualnej podstawy obliczenia emerytury i aktualnego wieku zarzucając, że decyzja z dnia 5.03.2020 r. została błędnie podjęta. Wnioskodawczyni podkreśliła, że domaga się uchylecia tej decyzji w trybie art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej. Postanowieniem z dnia 27.08.2020 r. sygn. akt III U 1855/19 tut. Sąd umorzył postępowanie przekazał wniosek o prawo do emerytury organowi rentowemu celem rozpoznania. Organ rentowy podnosił, że decyzja w sprawie emerytury wydana w 2013 r. z odliczeniem kwot pobranych emerytur nie była dotknięta błędem organu

rentowego. Błąd organu nie obejmuje bowiem takich sytuacji, w których organ rentowy działa na podstawie niebudzących jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych przepisów ustawy, które to korzystają z domniemania konstytucyjności aż do chwili uznania ich przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją. Argumentował, że w złożonym wniosku emerytalnym zawarte jest pouczenie o możliwości i terminie wycofania wniosku o emeryturę. Podkreślił, że decyzja została wydana już po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego przez ubezpieczoną - w dniu 05.03.2013r., zatem po spełnieniu ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa. Wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat i 1 miesiąc wnioskodawczyni osiągnęła w dniu 26.02.2013r.

Decyzją z dnia 30.11.2020r. znak: (...) organ rentowy, po rozpoznaniu wniosku K. J. z dnia 17.09.2020r., odmówił wszczęcia postępowania o ustalenie prawa do emerytury przysługującej ubezpieczonej po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Wskazał, że emerytura z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego została przyznana decyzją z dnia 05.03.2013r. i jest prawomocna, w związku z czym brak podstaw do wszczęcia postępowania w sprawie przyznania emerytury w oparciu o przepis, na mocy którego powstało prawo do emerytury powszechnej.

Odwołanie od powyższych decyzji złożyła K. J., wnosząc o podjęcie decyzji o przyznaniu prawa do emerytury na podstawie art. 194i znowelizowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. przyznaniu prawa do emerytury i wyliczeniu jej wysokości na podstawie aktualnej zwaloryzowanej wysokości kapitału początkowego i składek oraz z uwzględnieniem aktualnego współczynnika dalszego trwania życia. Dalej wносиła o uznanie daty 20.08.2020r. jako daty złożenia wniosku z dnia 17.08.2020r. o emeryturę powszechną na podstawie art. 194i znowelizowanej ustawy emerytalnej. Podnosiła, że wniosek o przyznanie prawa do emerytury zgłosiła w dniu 29.01.2013r., a więc z wyprzedzeniem 28 dni przed datą osiągnięcia wieku emerytalnego. Argumentowała, że pobierała już emeryturę wcześniejszą i wnioskowała wyłącznie o emeryturę korzystniejszą od już przyznanej oraz pobieranej. Wywodziła, że nie była poinformowana, iż świadczenie będzie niższe, gdyż będą zastosowane odliczenia od zwaloryzowanego kapitału początkowego, składek oraz pobranych już świadczeń. Organ rentowy nie poinformował jej o przysługującym jej prawie do wycofania wniosku. Ubezpieczona argumentowała, że błędy w decyzji z dnia 05.03.2013r. stanowią podstawę do jej uchylecia w trybie art. 114 ust. 1 pkt 6 i 1f pkt 1 ustawy emerytalnej. Ubezpieczona podnosiła, że organ rentowy nieprawidłowo zastosował art. 118 ustawy emerytalnej zamiast art. 35 k.p.a. Wywodziła, że przyznanie emerytury niższej o ponad 390 złotych od pobieranej emerytury wcześniejszej (i niższej o 10,66zł, gdyby nie zastosowano odliczeń pobranych już świadczeń) nie jest z pewnością działaniem w interesie ubezpieczonego.

Ubezpieczona uzasadniała, że w dacie zgłoszenia wniosku nie osiągnęła wieku emerytalnego i w jej ocenie powinna ona otrzymać decyzję o odmowie przyznania emerytury.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wnosil o ich oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni K. J., urodzona (...), w dniu 05.05.2008r. wystąpiła z wnioskiem o ustalenie prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzją z dnia 20.06.2008r. organ rentowy przyznał wnioskodawczyni powyższe świadczenie od dnia 01.05.2008r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W dniu 29.01.2013r. odwołująca złożyła wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. W punkcie 5 załączonego do wniosku pouczenia zawarta jest informacja, że „osobie zainteresowanej przysługuje prawo wycofania wniosku. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło na piśmie lub zostało zgłoszone ustnie do protokołu nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji”.

Decyzją z dnia 25.02.2013r. ZUS ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej. Decyzją z dnia 05.03.2013r. znak: (...)organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 26.02.2013r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur wcześniejszych, tj. o kwotę 96 762,39zł. Wyplata emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystne od dotychczas wypłacanej wcześniejszej emerytury. W pouczeniu wskazano, że odwołanie od decyzji można wnieść w terminie miesiąca, a po tym terminie decyzja staje się prawomocna. Wnioskodawczyni nie składała odwołania od powyższej decyzji, nie wносиła o wycofanie wniosku z dnia 29.01.2013r.

W dniu 23.05.2019r. wnioskodawczyni wystąpiła do organu rentowego ze skargą o wznowienie postępowania w sprawie emerytury i uchylenie wcześniejszej decyzji emerytalnej w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019r., przedstawiając w załączeniu wniosek o przywrócenie terminu na złożenie skargi. Decyzją z dnia 29.05.2019r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej przywrócenia terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania. Wnioskodawczyni wniosła odwołanie od powyższej decyzji do tut. Sądu.

W toku postępowania sądowego ubezpieczona zmodyfikowała żądanie zawarte we wniosku z dnia 23.05.2019r. i wносиła o określenie wysokości emerytury w oparciu o postanowienia wyroku TK, na identycznych zasadach odnośnie ustalania wysokości świadczenia, analogicznych jak przy składaniu wniosku pierwszorazowego o emeryturę powszechną kapitałową, z uwzględnieniem aktualnego, zwaloryzowanego na dzień uprawomocnienia się wyroku TK lub daty złożenia wniosku po uprawomocnieniu się wyroku – zwaloryzowanego kapitału początkowego i zwaloryzowanych składek oraz z uwzględnieniem aktualnego jej wieku oraz wypłatę świadczenia począwszy od daty uprawomocnienia się wyroku TK z dnia 06.03.2019r. lub od daty złożenia wniosku po dacie uprawomocnienia się wyroku. W kolejnym piśmie procesowym (k. 36 akt sprawy III U 1855/19 tut. Sądu) ubezpieczona wniosła o uchylenie decyzji z dnia 05.03.2013r. i wydanie nowej decyzji o odmowie przyznania emerytury wobec niespełnienia warunku osiągnięcia wieku emerytalnego w dacie składania wniosku o emeryturę, wskazując jako podstawę prawną przepisy art. 114 ust. 1 pkt 6 i ust. 1f pkt 6 ustawy emerytalnej. Postanowieniem z dnia 27.08.2020r. tut. Sąd umorzył postępowanie prowadzone z odwołania K. J. od decyzji z dnia 29.05.2019r.

i przekazał wniosek K. J. o prawo do emerytury organowi rentowemu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R. celem rozpoznania.

W wyniku rozpoznania przekazanych wniosków organ rentowy wydał zaskarżone decyzje.

Decyzją z dnia 12.01.2021r. organ rentowy z urzędu przeliczył przysługującą ubezpieczonej emeryturę powszechną, wskazując jako podstawę ustawę z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wyplata emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystne od dotychczas wypłacanej wcześniejszej emerytury przyznanej decyzją z dnia 20.06.2008r.

Dowód: - dokumenty zalegające w aktach organu rentowego dot. wnioskodawczyni.

Zgodnie z przepisem art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021r. poz. 291 t.j.) w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej

lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Zgodnie z przepisem art. 116 ust. 2 cytowanej ustawy emerytalnej wniosek o emeryturę lub rentę może być wycofany, jednakże nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji. W razie wycofania wniosku postępowanie w sprawie świadczeń podlega umorzeniu.

W myśl przepisu art. 118 powołanej wyżej ustawy emerytalnej organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

W postępowaniu w sprawach o świadczenia określone w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że niniejsza ustawa stanowi inaczej. (art. 124 ustawy).

Sąd uznał za wiarygodne dowody w postaci dokumentów zalegających w aktach organu rentowego, nie były bowiem kwestionowane przez strony w toku niniejszego postępowania i nie budzą wątpliwości Sądu.

Na wstępie należy podkreślić, że decyzją z dnia 12.01.2021r. organ rentowy z urzędu przeliczył przysługującą ubezpieczonej emeryturę powszechną, wskazując jako podstawę ustawę z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. bez pomniejszenia o kwoty pobranych świadczeń emerytalnych. Wypłata emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej została zawieszona, jako świadczenie mniej korzystne od dotychczas wypłacanej wcześniejszej emerytury przyznanej decyzją z dnia 20.06.2008r. Przedstawione na rozprawie w dniu 30.03.2021r. żądanie zmiany decyzji organu rentowego z dnia 30.11.2020r. i przyznania odwołującej prawa do emerytury w wieku powszechnym na podstawie art. 194i ustawy emerytalnej w obecnym brzmieniu jawi się zatem jako bezprzedmiotowe.

Nie są, w ocenie Sądu, uzasadnione dalej idące żądania wnioskodawczynie przyznania prawa do emerytury i wyliczenia jej wysokości na podstawie aktualnej zwaloryzowanej wysokości kapitału początkowego i składek oraz z uwzględnieniem aktualnego współczynnika dalszego trwania życia - jak przy składaniu wniosku pierwszorazowego o emeryturę powszechną kapitałową.

W myśl art. 26 cytowanej wyżej ustawy o emeryturach i rentach z FUS Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" corocznie w terminie do dnia 31 marca tablice trwania życia (ust. 4). Tablice, o których mowa w ust. 4 są podstawą przyznawania emerytur na wnioski zgłoszone od dnia 1 kwietnia do dnia 31 marca następnego roku kalendarzowego (ust. 5). Jeżeli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego, do ustalenia wysokości emerytury stosuje się tablice trwania życia obowiązujące w dniu, w którym ubezpieczony osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (ust. 6). Do wyliczenia świadczenia mogą być zatem zastosowane tablice trwania życia zgodnie z datą wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury bądź tablice aktualne na dzień ukończenia wieku emerytalnego, w zależności od tego, co dla osoby ubezpieczonej jest bardziej korzystne. Brak jest zatem podstaw prawnych, w oparciu o które istniałaby możliwość zastosowania tablic w sposób uwzględniający żądania wnioskodawczynie, tj. tablic obowiązujących w 2019r. Również przepis art. 194j ust. 3 cytowanej ustawy emerytalnej wskazuje, że do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia.

Wskazać również należy, że w punkcie 5 załączonego do wniosku z dnia 29.01.2013r. pouczenia zawarta jest informacja, iż „osobie zainteresowanej przysługuje prawo wycofania wniosku. Wycofanie wniosku jest skuteczne, jeżeli nastąpiło na piśmie lub zostało zgłoszone ustnie do protokołu nie później niż do dnia uprawomocnienia się decyzji”. Ubezpieczona nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia do cofnięcia wniosku emerytalnego (cytowany art. 116 ust. 2). W ocenie Sądu jedynym racjonalnym motywem wystąpienia z wnioskiem o emeryturę jest dążenie do uzyskania prawa do emerytury. Nie zasługują na aprobatę twierdzenia odwołującej, że organ rentowy winien był wydać decyzję odmowną, z uwagi na niespełnienie w dacie złożenia wniosku wymogu ukończenia

powszechnego wieku emerytalnego (tj. 60 lat i 1 miesiąc). Odwołująca wiek uprawniający do świadczenia ukończyła już z dniem 26.02.2013r., a więc przed upływem 30 dni od dnia złożenia wniosku. Wiążący dla organu rentowego jest termin 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (cytowany wyżej art. 118 ust. 1 ustawy emerytalnej). Podejmowane przez organ rentowy działania (po złożeniu przedmiotowego wniosku) nie były pozorne – decyzją z dnia 25.02.2013r. ZUS ponownie ustalił wartość kapitału początkowego ubezpieczonej, zwiększeniu uległ wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz podstawa wymiaru kapitału początkowego w porównaniu do poprzedniej decyzji kapitałowej. Brak zatem możliwości rozpoznania wniosku ubezpieczonej o prawo do emerytury powszechnej, w oparciu o powołane przepisy ustawy nowelizującej, jako wniosku pierwszorazowego – zgodnie z wywodzonym w niniejszym postępowaniu żądaniem.

Zastosowanie przy wydaniu decyzji z dnia 05.03.2013r. przepisu art. 25 ust. 1b, który obowiązywał w ówczesnym porządku prawnym, nie może być uznane za błąd organu rentowego. Organ rentowy nie posiada bowiem kompetencji do oceny konstytucyjności przepisów wprowadzanych przez ustawodawcę. Powołany w odwołaniu art. 114 ust. 1 pkt 6, w ocenie Sądu, nie znajduje w przedmiotowej sprawie zastosowania - prawomocna decyzja o przyznaniu wnioskodawczyni emerytury kapitałowej z dnia 05.03.2013r. nie może być uchylona w oparciu o ten przepis.

W konsekwencji powyższych rozważań stwierdzić należy, że zaskarżone w niniejszym postępowaniu decyzje są trafne i zgodne z prawem, a odwołanie od nich jako nie posiadające uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.